



Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Halszállítás és vízmennyiség. *Landgraf János.* — A halak bélhurutja. (Enteritis.) *Dr. Keller Oszkár.* — Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben? (Folyt.) (fs.) — A horvát-szlavonországi édesvízi halászatról szóló 1906. évi április hó 6-iki törvény. (Folyt.) Sg. — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Halszállítás és vízmennyiség.

A haltenyésztés és a halkereskedés terén sokat vitatott, ennek daczára még mindig megoldatlan kérdés az, hogy élőhalszállítmányoknál mennyire szabad az őket befogadó hordók, vagy másnemű tartányok vizét halakkal megrakni?

Tudvalevőleg a fuvarozó vállalatok többnyire a küldemény teljes súlya (bruttója) után számítják a fuvardíjat. Azonos súlyú küldeményeknél tehát a fuvardíj annál kevésbé terheli az árut, minél nagyobb a tiszta súly, vagyis netto, illetve minél kisebb a küldemény göngyelegének súlya (tárája). Élő halakat, mint tudjuk, vízben szokás szállítani, és pedig a halak súlyához mérten, aránylag igen sok vízben. Ilyen küldeményeknél tehát a bruttó és netto súlyok közti arány felette kedvezőtlenül alakul, mert hiszen a súly javarészt a víz szolgáltatja. Ez okon a szállítás költsége az élőhalakat sokkal inkább terheli, mint bármelyik másik élelmicikket. Viszont az is kétségtelen, hogy a szállításkor a vizet csakis egy bizonyos mértékig szabad és lehet hallal megrakni, mert különben ennek élve való megérkezését kockáztatjuk.

Egyrészt a szállítási költségek apasztását, másrészt a szállítás sikerét tartva szem előtt, a gyakorlatban kétféle szélsőséget tapasztalhatunk. Az egyik szerint a szállító sok vizet alkalmaz, *többet* a szükségesnél és ezzel még emeli is a szállítás költségeit, csak azért, hogy a sikert biztosítsa. A másik szerint — s ez a többség eljárása — a szállításkor a vízzel annyira takarékoskodnak, hogy a kiadások apasztása érdekében még a sikert is kockára teszik. Kitérnek ezekből, hogy az élő halak szállításkor alkalmazandó vízmennyiség dolgában még mindig nagy a bizonytalanság.

Különbözőleg érthetővé teszi ezt az a körülmény, hogy elméleti úton sem bírnak a megoldáshoz közel-

férni. Olyan tényezőkkel kerülünk ugyanis szembe, a melyek a mellett, hogy egészben ingadozók, esélyeik alakulására befolyást egyáltalán nem gyakorolhatnak. Így közismert tény, hogy a halaknál a lélekzést tápláló oxigén szükséglet nemcsak fajták, de egyazon fajtabeliéknél a fejlettség mértéke szerint is változik. Ismeretes továbbá az is, mily lág határok között ingadozik az egyes fajtaknak az oxigénhiánnyal szemben mutatkozó ellenállóképessége, nemkülönben, hogy általában mily nagy mértékben függ a víz oxigéntartalma az illető víz hőfokától. Tudjuk, hogy hidegebb évszakban a halak lélekzésükhöz jóval kevesebb oxigént fogyasztanak, mint a melegebb évszakban. Vegyük mindezekhez még azt is, hogy az sem közömbös, vajjon a szállítás csupán néhány órát, avagy pedig 24 órán túl terjedő időt igényel-e s tisztán áll előttünk, hogy minden egyes szállítás külön probléma, a melyet az arra befolyással levő körülmények mérlegelésével lehet csak észszerűen megoldani.

A mennyiben tehát teljes lehetetlen általános érvényű szabványokat adni, olyanokat, a melyek mindenféle halra és az egész éven át helytállóknak elfogadhatók, a gyakorlat számára be kell érniük azon tapasztalati adatokkal, a melyekkel egyes nagykereskedők szolgálnak, a kik éveken át, ezer és ezer mázsa halat szállítva gyűjtötték tapasztalataikat és saját érdekeik nézőpontjából, mint kielégítőket, tényleg alkalmazzák.

Ilyeneket az alábbi táblázat alakjában közöl az Allg. F. Ztg. ez év folyamának 182-ik lapján, a mely táblázat értelmében egy hektoliter vízben a bejegyzett mennyiségű halat lehet az állatok életének különösebb veszélyeztetése nélkül szállítani, feltéve, hogy a szállítás nem terjed túl 10 órán, értve ez alatt a hordó megtöltésétől annak kiürítéséig terjedő időt.

Kiemelendő, hogy a közölt adatok csakis teljesen kifejlődött, fogyasztásra érett halakra vonatkoznak. A ki

tenyésanyagot szállít, jól teszi, ha a szállításra szolgáló vízmennyiséget átlagosan mintegy 30—50%-kal szaporítja:

H a l f a j	Jan.—febr.		Márcz.—jún.		Júl.—szept.		Okt.—decz.	
	kg.	arány	kg.	arány	kg.	arány	kg.	arány
Ponty	25	1:4	20	1:5	18	1:5:5	25	1:4
Angolna és harcra	30	1:3:3	25	1:4	21	1:4:76	30	1:3:3
Vörösszárnyú keszeg	20	1:5	10	1:10	8	1:12:5	20	1:5
Piroszemű	24	1:4:16	15	1:6:6	10	1:10	25	1:4
Sügér	20	1:5	12	1:8:3	8	1:12:5	20	1:5
Dévér	20	1:5	12	1:8:3	10	1:10	20	1:5
Csuka	25	1:4	15	1:6:6	10	1:10	30	1:3:3
Čzompó	30	1:3:3	25	1:4	21	1:4:76	30	1:3:3
Fogassüllő	15	1:6:6	12	1:8:3	8	1:12:5	15	1:6:6
Pisztráng	10	1:10	6	1:16:6	5	1:20	10	1:10

Ugyanott egy második táblázatot is találunk, mely a friss halak szállításánál alkalmazandó jégmennyiségről tájékoztat s a melyet a szokásos csomagolás mellett a halak közé adagolni szükséges, hogy őket a megfűledéstől megóvjuk; ugyancsak 10 órán túl nem terjedő szállítási tartam van ennél is alapul véve:

H a l f a j	Jan.—feb.		Márcz.—jún.		Júl.—szept.		Okt.—decz.	
	kg.	arány	kg.	arány	kg.	arány	kg.	arány
Ponty, dévér, piroszemű keszeg, sügér, csuka, czompó, vörösszárnyú, fogassüllő	10	1:0:1	20	1:0:2	30	1:0:3	15	1:0:15
Pisztráng	15	1:0:15	25	1:0:25	35	1:0:35	20	1:0:2

Friss tengerihalak szállításánál azonban ennél több jeget alkalmaznak, még pedig mintegy 25%-kal többet.
Landgraf János.

A halak bélhurutja. (Enteritis.)

Írta: dr. Keller Oszkár.

A pisztrángoknál és a többi salmonidáknál, úgyszintén a pontyoknál igen gyakori betegség a bélcsatorna közép- és végső részének gyulladása, hurutos állapota. A salmonidák bélcsatornájának rendes, egészséges színe halványvörös, ellenben hurutos állapotban erősen vörös színűvé változik. A nagymértékű vörösséget a bél falában levő nagyszámú véredény kitágulása és a hajszál edények nagyfokú vérrelteltsége okozza. Ha a betegség előrehaladt, az élénk vörösséget a bélcsatorna falának erős ödematikus megvastagodása is kíséri, majd a nyálkahártya is megduzzad. A bélcsatorna belsejében igen gyakran véres, gennyes, zavaros folyadék található, a melyet az állat testére gyakorolt legkisebb nyomással el lehet onnan az alfelnyíláson át távolítani. Ha a betegség enyebb lefolyású, akkor csak a bélcsatorna végső része gyullad; ritkább és súlyosabb esetekben a hurutos bántalom ráterjed az egész bélcsatornára.

A pontyok bélhurutját a bélcsatorna színe után igen nehéz felismerni, mert belüknek színe már rendes körülmények között is élénken vörös. Ha azonban gyulladása a bélcsatornájuk, mindig megtalálható belükben a véres, nyálkás, gennyes folyadék, a melyben a bél faláról levált nagyszámú hámsejt is mindig kimutatható.

A bélgyulladásnak a bélcsatorna hurutos állapotán kívül a bőrön is egészen jól felismerhetők secundär tünetei. Ezek a salmonidák bőrén láthatók különösen jól. Ilyen esetekben ugyanis igen gyakoriak a hámelhalások, az elhalt helyeken nagymennyiségű saprolegnia gombával ellepve. Ugyancsak igen gyakran találhatók a bőrön barnulások, sötétedések és nem egyszer egészen foltos az ilyen halak bőre.

A betegség nem szokott gyorsan fellépni és a beteg halak nem egyszer elkinlódnak egy hétig is, amiután végre elpusztulnak. Sokszor azonban már egy napnál rövidebb időn belül is bekövetkezik a halál. A betegségben a halak legnagyobb százaléka elpusztul.

Az enteritisnek többféle oka van, a melyek közül a legtöbb a nem megfelelő, romlott táplálék. Gyakran okoz bélhurutot a nem teljesen friss, etetésre való hús, húshulladék, húsliszt, halliszt, vérliszt, ezenkívül akármilyenféle megromlott növényi takarmány, mint pl. a penészes csillagfürt (*Lupinus*). Különösen a meleg nyári évszakban bomlanak fel igen könnyen ezek a haltáplálékok s ilyen időszakban a bélhurut fellépése is gyakoribb. Nagyon sok enteritis-t idéz elő nagyobb halgazdaságokban a tengeri halakkal és halfejekkel való etetés, a melyek között szintén igen sok romlott fordul elő. A vágóhídi hulladék etetésekor is gyakran tapasztalható bélgyulladás. Ha húsnevetet háletetésre huzamosabb ideig használni akarunk, azokat megfelelőképen konzerválni kell, mert különben igen könnyen megromlanak. Jég közé téve csak pár napig őrizhetjük meg a húsneveteket, de bomlásuk kismértékben így is bekövetkezik. A megromlott húsnevetekben nagymennyiségű baktérium él s ezek okozzák a legnagyobb valószínűség szerint a bélhurutot. A magas hőfoknak kitett húsban elpusztulnak a rothadást előidéző baktériumok, tönkre megy az azoktól produkált mérgező toxinanyag és az ilyen hús, ha különben eredetileg már nem is volt teljesen friss, egészen ártalmatlanná válik. *Halétetésre tehát semmiféle húst ne használjunk, különösen meleg nyári időben, a míg azt előbb jól meg nem főztük.*

Büdös, dohos növényi halabrak takarmányt pedig egyáltalában nem szabad etetésre felhasználni, hanem meg kell azt semmisíteni és újjal pótolni.

Igen gyakran keletkezik bélhurut akkor is, ha olyan hús-, vagy hallisztet adunk halainknak, amelyek nem teljesen friss húsból, vagy halból készültek. Ezekben éppen olyan nagy mennyiségű ártalmas baktérium és annak mérgező toxinja található, mint a romlott húsban, vagy halban. Sajnos, ezen szárított alakban forgalomba hozott haltáplálékoknál igen körülményes annak az eldöntése, hogy friss anyagot használtak-e fel készítésüknél s így közülök nem egy okoz bélgyuladást. A bevásárlást éppen a körülményes ellenőrzés miatt csak olyan gyáraknál eszközöljük, amelyek teljes garanciát adnak arra nézve, hogy szállítmányuk kifogástalanul friss húsból készült.

Teljesen friss hús etetésénél is fordulhat elő bélhurut halállományunkban, de csak akkor, ha igen nagy mennyiségben adjuk azt a halaknak s azok megterhelik velé gyomrukat, aminek gyomorrontás és rendetlen emésztés, végül bélhurut lehetnek a következményei. Különösen veszélyes a nem teljesen friss, vagy már kissé romlott húsnek szertelen etetése zsenge ivadékkal, amelynek kisebb ellenálló képessége van minden bajjal szemben. Sokszor idéz elő bélhurutot nagy mennyiségű légyálcza etetése, különösen nyári igen nagy melegben, úgyszintén, ha a nagymennyiségű haltáplálék közül a főlösteget a tó fenekéről már romlott állapot-

ban szedik össze és falják fel a halak, különösen a falánk természetű salmonidák.

A hús- és halliszt oly módon is káros lehet a halak egészségére, hogy a benne levő zsír megavasodik, azaz zsírsavvá oxidálódik. Ez a kémiai folyamat különösen akkor szokott könnyen végbemenni, ha az állati liszt igen sok zsírt tartalmaz és igen sokáig áll a levegőn. Ennek elkerülése végett a gyárak az összes haltakarmanyliszteket jól záró és jól beforrasztott bádogszelenczékben, egyéb fémedényekben, vagy üvegekben hozzák forgalomba és lehetőleg frissen.

Nem ritkán lép fel bélhurut az olyan halak között is, amelyeket erősen túlhevített és megpörkölt hús-, hal-, vagy vérliszttel etettek. Az igen erősen pörkölt haltápláléklist legnagyobb részében emészthetetlen fehérjéket tartalmaz, amelyek éppen ezért úgy a pontyok, mint a salmonidák gyomrában a rendesenél hosszabb ideig megmaradna¹, majd felbomlanak s erjedésbe mennek s bélgyulladást idéznek elő. Ismeretes ugyanis már az emberi táplálkozásban is az a tény, hogy a pörkölt és sült húsneműek nehezebben emészthetők, mint a főzöttek s így van ez a pörkölt haltáplálékkal is. A hullákból készített húslisztet 180°-ra kell felhevíteni, hogy az minden egészségre ártalmas csirájáól megszabaduljon. Általában felismerhetők az ilyen túlhevített és pörkölt hús- és hallisztok azáltal, hogy színük sötétbarna, igen sokszor egészen fekete. A legjobbak azok, amelyeknek világossárga színük van.

Kaphatnak bélhurutot halaink akkor is, ha nem igen apróra vagdalt hulladékhússal etetjük őket, amikor éppen úgy, mint az erősen túlhevített és megpörkölt lisztnél nagymennyiségű emészthetetlen anyagok kerülnek a gyomorba, amelyek erjednek, majd felbomlanak és bélgyulladást idéznek elő.

Ha a bélgyulladást halaink között észrevettük, azonnal abba kell hagyni a halak takarmányozását legalább 4—5 napra. Ezen idő után pedig könnyen emészthető táplálékot kell nekik adni, így a salmonidákkal legjobb kis mennyiségű friss halat etetni. A baj elkerülése végett igen ajánlatos mindig csak friss húst, húshulladékot, halat használni a halak etetésére és legjobb mindezeket az anyagokat etetés előtt meg is főzni. A hús- és halliszt friss anyagból készüljön, halvány sárga színű legyen, ami kizárja a túlhevített kezelést, végül ne legyen semmiféle kellemetlen dohos szaga sem. A halaknak semmi táplálékból ne adjunk tulságos nagy mennyiséget, hanem kb. annyit naponként, ami testsúlyuknak kb. 5%-át teszi ki. Így gondos eljárással elkerülhető a bélhurut fellépése.

Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben?

(Folytatás.)

(fs) Nevezetes igényt támaszt végül a pisztráng a vizekkel szemben a *rejtekhelyeket* illetőleg. Ilyen búvóhelyek nélkül egyáltalán nem lehet el, a mi elég világosan következik abból, hogy csak táplálékkeresés alatt, avagy ivóhelyeken látható, egyébként azonban búvóhelyeken tartózkodik és az emberi szemnek hozzáférhetetlen. A hol hiányoznak a búvóhelyek, onnan elvándorol. Ilyenül különösen alkalmasak a már említett göbbenők vagy zubogók, a padmalyos partok, gyökerek, partmenti bokrok, sziklák, vízi növények stb. Jellemző, hogy ivadékkorban társaságban, ellenben már mint éves hal is magánosan él, arra törekedve, hogy egy bizonyos patakrészben egymaga uralkodhasson. Rendszeren csak

ott találunk többet együtt, a hol hijával van rejtekhelyeknek, a minek mindig a gazda látja kárát, mert hát ilyen helyeken lesz legkönnyebben a kicsiny pisztráng a nagyobbak áldozatává. A patakok feljavítására tehát nagyon fontos eszköz a búvóhelyeknek számbeli szaporítása, mit hídlások segítségével, bokrok ültetésével, fenékesmérséklők beépítésével, illetve zubogók létesítésével, növények ültetésével, fasinák fektetésével stb. lehet elérni.

A *táplálékot* a pisztráng úgy szerzi, hogy búvóhelyén állva lesi a víz által eléje úsztatott dolgokat s aztán hirtelen veti magát arra. E tekintetben különösen alkalmasak gátak, zsilipek, zubogók alatti részek, részére valamint oldalpatakok torkolati helyei stb. Az esti sötétség kezdetével, kivált a fejlettebb pisztráng, zsákmányt szerzendő, útra is kel a patakon felfelé haladva. Táplálékát kizárólag az állatvilágból meríti, nagyon is különböző dolgokat fogyasztva fejlettsége, kora, különleges szokásai és a víz természete szerint. A legkisebbje, tehát az ivadék, az őszállatkák és az apró rákfélékből fődözi szükségletét. Aztán sorra kerülnek a különböző rovarálcák, s ezek között főleg a *tegzes légy* áll náluk nagy becsben. Még tömegesebben kínálkoznak számukra a kérészek, a szunyogfélék s a partilegyek álcái, valamint a bolharások kimeríthetetlen tömege. Az utóbbiakból táplálkozó egyes pisztrángoknak narancssárgaszínű húsát éppen ezen állatok színétől eredőnek tartják. Ott tehát, a hol a fogyasztóközönség az ilyen színű húst kedveli és fizeti, bolharákokkal való etetéssel nem lesz nehéz a fogyasztók ezen igényét kielégíteni. A vízben élő ezen állatokon kívül szívesen nyul továbbá a pisztráng a különböző csigák, kagylók és giliszták után; de nem veti meg a halkosztot sem, úgyannyira, hogy némelyek valóságos rablókká válnak, a mennyiben nemcsak az apró csellét vagy kolytot, de saját fajtájabeliket is falják. Szerencsére ezt csak egyes vénebb példányok teszik, akkor is főleg a táplálékban szűkölködő patakokban. Nagy szerepe van végül a pisztrángtáplálékok között az ú. n. *légi tápláléknak*, azaz a levegőből a vízbe hullott különböző repülő rovaroknak, lepkéknek, szöcskének, bogaraknak stb.

Arra a kérdésre, vajon szaporítható-e a természetes haltáplálék valamely pisztrángos pataokban? határozottan igennel felelhetünk. Nevezetesen az olyan állatkák számát, a melyek a vízben élnek, mint a bolharások, csigák, stb. más vizekből a patakunkba való átrakással, közvetlenül is emelhetjük. Sőt azokat külön létesített ú. n. tenyészárokban is termelhetjük. Nagyon alkalmasak erre a célra a patak kanyarulatába fektetett, apró átmetszések, a melyeknek a patak felé fordított két végét finom drótszítával zárjuk el. A 10—15 cm. mély s mintegy 0.5—1 m. széles tenyészárokba vízi növényeket ültetünk s ezek közé telepítjük a tenyésztetni szándékolt állatkákat. Mivel a pisztrángok nem férhetnek hozzájuk, hamarosan annyira elszaporodnak, hogy időnként tömegesen foghatjuk és rakhatjuk őket a patakba levő halak elé. Ezt az eljárást azonban nem alkalmazhatjuk olyan állatokkal szemben, a melyek fejlődésüknek csupán egyes szakában vannak a vízhez kötve, mert lehetetlen a levegőben röpködő rovar például arra rábírní, hogy petéit az illető vízben rakja le. Nem nehéz azonban őket vizünk környékére édesgetni azzal, hogy annak a partjain fákat és cserjéket ültetünk, mert ezeknek a lombjára szívesen rátelepülnek. Az ültetést célszerű a patak északi oldalán fogatosítani, mert így az ültetett növényeknek a nap által jobban megvilágított oldala esik a víz felé, vagyis az,

a melyiket a rovarok leginkább kedvelnek. Az itt tárgyalt módon főleg légi táplálékkal gazdagíthatjuk a patakot, a minek kivált a soványabb hegyi patakoknál van igazi gyakorlati jelentősége.

Ugyancsak üdvösen hat a táplálék szaporítására a medernek megfelelő növényekkel való betelepítése is, a mennyiben az ilyen növények között a természetes haltáplálék számbamenő parányi állatok táplálékot és menedéket találnak. Egyenesen azt mondhatjuk, hogy valamely víz haltermőképessége egy bizonyos fokig függ az illető vízben fejlődő növények mennyiségétől.

Megpróbálták a halakat a patakba vetett mesterséges táplálékkal közvetlenül hizlalni. Ám ezzel csak lassan folyó vízben lehet boldogulni, ott, a hol nem kell attól tartani, hogy az adagolt táplálék tovább úszik s rothadásával betegséggerjesztő csiráknak lesz melegágyává. Inkább ajánlatos ennél, a halakat ú. n. *pondróládák* alkalmazásával élő táplálékhoz juttatni. Az ilyen lyukasfenekű ládába tudvalevőleg hulladékfűszelék, kádavert, faggyút adnak, mert ezekbe tömegesen rakják a legyek petéiket. A kikelő pondrók, a húson hamarosan felhíznak s a mikor a bábozás idején azt elhagyják, a fenékdieszka lyukain át tömegesen hullanak a vízbe, ha a ládát a tó tükre fölé állítottuk. Ha onló szolgálatot tehetnek a különböző gombák is, a melyeket nemcsak a legyek, hanem egyéb röpködő rovarok is szívesen látogatnak s a vízbe hullva, célunkat üdvösen szolgálják.

Szaporodását illetőleg szintén nevezetes igénye *fűződik* a pisztrágnak a vízhez. Íváskor — a mi szeptember közepétől január végéig tart, a víz minősége szerint — az ivarérett példányok már őszzsel csoportosulnak és tömegekbe verődve vonulnak a folyás felsőbb részein eső kedvező ívó helyekre. Ilyenül, forrásvíz által táplált, 20—40 cm. mély, de állandó és mérsékelt sebességű vízzel borított olyan helyeket választanak, a hol a meder mogyoró és diónagyságú kavicsból áll. Eme helyeket kormányúszóikkal alaposan lesöprik, sőt abba mintegy 30—50 cm. átmérős gödröt vájnak. Ebbe a mélyedésbe ejti aztán ikráit a nőtény és pedig testsúlya szerint egy fél kilogrammra mintegy 1000 drbot, a mire az őt követő hímek tejüket ontják oly módon, hogy ennek ondószálait az ikrák által felszívott víz ragadja magával az ikra belsejébe. Az ekként megtermékenyülő ikrákat a rájuk separt kavicscsal az anyák némileg betakarják. A fajfentartással kapcsolatos ezen sajtóságos jelenséget, valósággal az állatok alkalmazkodásának kell tekintenünk, mert nyilvánvaló, hogy a befödéssel ama veszedelem elől óvják a szülők utódaikat, a melyeknek okvetlenül ki vannak téve, nevezetesen, áldozatul esnének az ikrákat nagy kedvvel fogyasztó más halak, mint a koltly, a menyhal a pérhal, sőt a pisztráng falánkságának, a mely halak egytől-egyig mint ikrarablók ismeretesek. Hogy az állat az ikrákat ösztönszerűleg kavicscsal borítja, az is érthető, mert hiszen, ha fővenyel, még inkább, ha iszappal fődne őket, egészen bizonyos, hogy a petében élő embryót elzárná a levegőtől s így annak megfulladását okozná. A kavics között, a folyton felújuló víz akadálytalanul eljuthat az ikrákhoz s azoknak egyenletes kelteését biztosít.

Önkényt felmerül már most az a kérdés, hogy mennyiben mozdíthatjuk elő a pisztrángok szaporodását olyan esetekben, ahol az állatok maguktól nem ívnak. Tapasztalás szerint vannak ugyanis olyan patakok, amelyekben a kellő nagyságú kavicsos részek nem hiányoznak, a pisztrángok azonban azokat következetesen mellőzik.

Ennek oka legtöbbször abban rejlik, hogy a kavics nem eléggé tiszta, nevezetesen vagy beiszapolódott, vagy pedig zöldesbarna nyálkás algaréteggel van borítva. Ha az ilyen helyeken a kavicsréteget alaposan átdolgozzuk vasgereblyével, nagyon sokszor javíthatunk a helyzeten, mert amint a kavicsréteg kellőképpen megtisztul, a pisztráng szívesen ellátogat oda. Sőt a kellően megválasztott helyekre fuvarozott néhány kocsi kavics is megteszi a hatást olyankor, ha a halak híjjával vannak a természetes ívóhelyeknek. Mivel azonban az ilyen műveletek legtöbbször vízduzzasztással is járnak, természetesen a következményekkel előre kell számolnunk, nehogy az érdekeltek részéről megtámadtassunk. Itt-ott a főpatakba torlódó mellékpatakok nyújthatnak kellő ívóhelyeket, amikor tehát azon kell lennünk, hogy a halak ide akadálytalanul eljuthassanak, s az ívás során megfelelő védelemben részesüljenek és úgy a halak, mint ivadékaik annak idején visszatérhessenek, illetve eloszorhassanak. Ha és amennyiben víziművek akadályozzák meg őket ebben, hallépcső állítását kell szorgalmaznunk, amire nézve a vízjogi törvény nyújtja a kellő alapot.

Olyan esetekben, amidőn a pisztrángok természetes felújulása kizártnak tekinthető, akár azért, mert a patak híjjával van a megfelelő ívóhelyeknek, avagy pedig a kellő számu anyahalnak, akár pedig mert az utóbbiak az ívóhelyeket meg nem közelíthetik: a gazda vízének *mesterséges halasítására* van utalva.

Halgazdasági nézőpontból a volna kívánatos, hogy minden egyes halasgazda maga termelje a népesítéshez kívántató anyagot. Eltekintve attól, hogy így legolcsóbban juthat azokhoz, továbbá, hogy ez a foglalkozás azzal a hatással van az azt üzökre, hogy a halfogókból valósággal halóvókat nevel, a kik halaikat továbbra és szeretettel gondozzák, megvan az az igen nagy előnye, hogy a saját patakjainkban élő anyahalak felhasználásával termelt ivadék révén feltétlenül mentve maradunk halbetegségek behurczolásától. Tényleg ezen okokból kifolyólag nálunk általános az a gyakorlat, hogy kiki a maga által létesített költőházakban költeti az szükségelt halnépességet, az állam által nyújtott ama támogatással, hogy a költőedényeket és több éven át az ikrákat díjtalanul kapja.

Messze vezetne, ha a mesterséges haltenyésztés részleteire kitérnénk. E helyett utalok az idevágó irodalomra s csupán arról emlékezem meg, hogy a gazda milyen anyaggal halasítson, azt miként szerezheti meg legkönnyebben és hogyan halasítson, ha sikerrel óhajti eljáráni.

Okkal-móddal, már a pisztráng-petéekkel is lehet népesíteni. Ha a patakból nem hiányoznak az alkalmas ívóhelyek és ivarképes anyagban sem szűkölködünk, némelykor jelentékenyen előmozdíthatjuk az ívás sikerét. Ilyenkor a mesterséges beavatkozás a költetés számarányának megjavítását célozza. Ugyanis a folyóvizekben végbemenő természetes termékenyülés mellett, az ikráknak csupán mintegy 10% válik életképesé, holott az u. n. száraz úton végzett mesterséges termékenyülésnek alig 2 s legfeljebb 5% marad termékenyítetlenül. Másszóval ez azt jelenti, hogy az utóbbi módon egy anyahal után számíthatunk annyi ivadékra, mint az előbbinél 10 drb. hasonló nagyságú hal után. Ennek szem előtt tartásával magunk végezzük az ismert módon a termékenyítést, mi ha megtörtént s az ikrát alaposan leöblítettük, lehetőleg 1/2 órai állás után, legfeljebb azonban 6 órán belül, elhelyezzük őket a természetet utánzó ívóhelyre, aztán befödjük kavicscsal. További sikeres védelmet azzal biztosíthatunk számunkra, ha nem a mederbe,

hanem egy olyan ládába, ugyancsak dió- és mogyoró-nagyságú kavicsok közé ágyazzuk őket, a mely ládának két keskenyebb homlokfalán rács van, s azokon át a patak vize szabadon közlekedhet. Hogy pedig az elromlott és megfehéredő petéket is kiválogathassuk, ajánlatos a költetést kavicságy nélkül, a *Kuffer-féle költő-cserépből* végezni. Az ikráknak ivadékká való fejlődése, a vízhőfoka szerint, 3—4 hónapig tart. Ha azonban nem frissen termékenyített, hanem a szempontokig érlelt ikrákat költetünk a fentebb leírt módon, a költés tartama 1—2 hónapra rövidíthető. Különösen fontos az, hogy az ikrákat mindenkor a pataknak olyan pontjain költessük, a hol a pisztrángok természetesen ivnak, nevezetesen kisebb, sekélyes kavicsos szakaszokon, vagy mellékágakban, a hol nincsen sem árvíz, sem pedig hosszabb tartamú zavaros víz s ahol az ívási idő kivételével nagy pisztrángok sem tartózkodnak. Egy-egy kilométer patak hossza 3—4 ezer db ikrát számíthatunk.

Az ivadék szabadjára bocsátásának ugyancsak a most említett patakszakaszokon kell történnie, mert a frissen kelt ivadék a kihelyezés időpontjában magával nagyon tehetetlen, és bizony könnyen áldozatává lesz úgy az árnak, mint a halellenségek falánkságának. Hogy őket ezektől minél sikeresebben oltalmazhassuk, célszerű olyan nevelőárokba kiengedni, a melyik a pataktól sűrű dróthálóval van elválasztva. Ha ivadékkal halasítunk, elengedhetetlen kellék, hogy azok bővében legyenek ama parányi állatkáknak, a melyekből táplálkoznak. Ennek biztosítására legyen gondunk a vízalatti növények lehető szaporítására, esetleg létesítsünk számukra tápláléktermelő árkokat. Zsenge ivadékkal való halasításnál, 1 km. patakhossza 2000 darabot számíthatunk.

Olyan patakokat, a melyek hijjával vannak sekély, kavicsos medrű és árvízmentes szakaszoknak, esetleg megfelelő mellékágaknak, céltalan volna zsenge ivadékkal halasítani, mert az ilyen kényes anyag ilyen helyeken feltétlenül kárba veszne. Itt csakis erőteljesebb, úgynevezett *őszi ivadékkal*, esetleg *éves növényekkel* érhetünk célra. Az ilyen anyagot a gazda szintén maga termelheti akár zsenge ivadékkal népesített mellékágakban, akár mesterséges nevelőárkokban, avagy pedig nevelőtavakban. Ha pedig máshonnan vásárolja őket, kellő gondot fordítson a halak kifogástalan származására és betegségtől való mentességükre. Az alkalmazandó népesség száma, a patak termőképességéhez mérten választandó. E tekintetben még hozzávetőleg is bajos számot megjelölni, annyira elütők a viszonyok. Kisebb, 2—3 m. szélességű és kedvező alakulatú pataknál, az első halasítás alkalmával kl.-ként adhatunk 200 db. halat, ellenben további rendszeres halasításnál 100—100 darab is elegendő lesz. Kiemelendő, hogy a halasítást célszerűbb ősszel, mint tavasszal foganatosítani, egyrészt mert az anyag olcsóbb, másrészt mert az áradás veszélye kevésbé fenyeget.

Egyes esetekben a népesítést még fejlettebb, sőt egészen ívarérett anyaggal is végezhetjük, és pedig olyan patakokban, amelyekben bőven van ívóhely, de nincsen elegendő anyahal. Mivel azonban az ilyen anyag természetesen nehezebben törődik a viszonyokhoz, mint az ivadék, előnyösebb és célhozvetőbb az anyahalakat a patakbeli állományból akként kiemelni, hogy a lehalászás alkalmával kellő mennyiségű fejlettebb halakat rendszeresen visszahagyunk. Am ilyenkor sem szabad természetesen az általános résznél tárgyalni azt az elvet szem előtt téveszteni, hogy a nagy halakból a felesleg nem kívánatos. Ugyanis, mivel a halak fejlődő korban jobban értékesítik a táplálékot,

mint idősebb és fejlettebb állapotban, a jövedelmezőségre tekintettel úgy kell gazdálkodnunk, hogy a halakat akkor fogjuk, amint a törvényes méretet megütik. Eltekintve tehát a sporthalászok kívánságától, akik kevésbé a haszonra, mint inkább a jól fejlődött példányoknak művészi módon való kifogására vetnek súlyt, csakis annyi ívó, illetve anyahalat hagyjunk vissza, amennyi a fajfenntartás céljaira elégséges, illetve amennyi kellő helyet talál a kínálkozó ívóhelyeken. Egyébként azon legyünk, hogy a vízben levő természetes hal-táplálék mentől teljesebb kihasználásával, a lehető legnagyobb halhozamra tegyünk szert.

Megösmerve ezekben a pisztráng létfeltételeit s azoknak javítását, esetleg pótlásának módjait, emlékezzünk meg a különböző pisztrángos patakokról is. Am ezen patakok magassági helyzetük, talaj- és láplálékviszonyaik, valamint az ívás lehetősége szerint mutatkozó végtelen sokféle változat ellenére bizonyos típusokba csoportosíthatók és pedig a következőkbe:

1. *Havasalji pisztrángos patakok.* Ezek legjellegzetesebb alakjaival a hólepte hegyekben találkozhatunk. Szikla zugokban, csupasz kőtömbökről-kőtömbökre hullva, zúdul alá az olvadó hólé tavasztól őszig, igen gyakran megszorodva esővíztömegekkel annyira, hogy mindent magával ragad. Alkotásánál fogva csak nagyon kivételesen nyújt olyan nyugodtabb vízréseket, a hol a pisztráng megállhat. Ha ősszel a hóolvadás véget ér, az ilyen patakok vize megfogy, gyakran egészen el is apad. Am a víz rohamos sebje, az ennek folytán örökösen mozgó kötőmegek, a nagyon is ingadozó vízállások, éppenséggel nem kedveznek a halaknak s így csak természetes, hogy az ilyen patakok körülbelül a legrosszabb pisztrángos vizek, a melyek mentén ugyancsak sokat mászkálhat a halász, míg egy halacska megpillanthat. Annál fogva pedig, mert a terméketlen mederben és a túlhideg vízben a tápláléallatkák is csak gyéren kínálkoznak, az itt élő pisztrángok kizárólag a légitáplálékra szorulnak, a mely azonban az évnek csupán néhány hónapján át hozzáférhető számukra. Vagyis az év többi szakában vagy koplalniuk kell, vagy pedig saját társaik felfalásával elégíthetik ki táplálékszükségeiket. Nincs mit csodálkozni tehát azon, hogy az ilyen vizekben a pisztrángállomány minimális s a mi van, a rossz táplálkozás és a vízárral szemben kifejtett folytonos és erős munka miatt, felette satnya fejlettségű. Mindezekre tekintettel az ilyen vizeknek a szokásos módon való halasítása gazdaságilag meddő törekvés mindaddig, a míg megfelelő kőgátak emelésével a rohamos esést és a görgetegek alázúdulását meg nem akadályozhatjuk. A hegyi folyóknak ilyen módon való szabályozása természetesen sokkal drágább eljárás, semhogy azt a halászat érdekében végrehajtani gazdaságos lehetne. A hol azonban ezt más cél érdekében megoldják, ott a halászat érdekeinek is nagy szolgálatot tesznek.

(Folyt. köv.)

A horvát-szlavonországi édesvízi halászatról szóló 1906. évi április hó 6-iki törvény.

(Folytatás.)

20. §. Hogy a 19. § ban említett vizekben hol gyakorolható a halászat önállóan és hol társulati úton, arra nézve a kir. horvát-szlavon-dalmát országos kormány határoz az említett §-ban foglalt elvek alapján és pedig vagy az érdekeltek kérelmére, vagy pedig hivatalból.

21. §. A Horvát-Szlavon királyságok autonóm költségvetésébe minden évben megfelelő összeg illesztendő a haltenyésztés fejlesztésére, nevezetesen pedig azoknak a haltenyésztőknek megjutalmazására, a kik a haltenyésztés és a vizeknek behalásítása körül buzgalmat fejtenek ki.

22. §. A halászatra jogosultak külön halászati öröket alkalmazhatnak. Ezeket az illetékes kir. kerületi hatóság (városi előljáróság) a mezőőrökre vonatkozó előírásnak megfelelően feleltetni s őket oly jelvényekkel ellátni, mint a minők a mezőőrök részére vannak előírva, köteles.

Az ilyen halászati örök jogai is kötelességei azonosak azokkal, a melyek a mezőrendőri törvény szerint a mezőőröket megilletik.

23. §. A közbiztonsági közegek kötelesek, a halászatra jogosultak s ezek alkalmazottjai pedig fel vannak hatalmazva, hogy azokat a személyeket, a kik halásznak, vagy halászati eszközökkel a vizek körül járkálnak, felszólítsák halászati igazolványuk felmutatására. Éppen úgy kötelesek, illetőleg jogosultak feljelenteni az illetékes hatóságnál mindazt, a mit, mint a jelen törvény határozományaival ellenkező dolgot, észlelnek.

III. FEJEZET.

Halászati tilalmak.

24. §. A nyílt vizek gazdaságilag fontosabb halfajaira nézve minden egyes halfaj részére halászati tilalmi időt állapít meg a horvát-szlavon dalmát kir. országos kormány és pedig abban az időszakban, a mikor az illető hal rendszeren ívik, de évenként 60 napnál nem hosszabb időre.

A tilalmi idő tartama alatt az illető halfajt a nyílt vizekben fogni tilos, a tilalmi idő beállta után 8 nap mulva pedig tilos az ilyen halat forgalomba hozni, szállítani és vásárolni.

25. §. A horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány megállapíthatja azt a legkisebb méretet, a melyen alól a nyílt vizekből az egyes halfajokat kifogni nem szabad.

26. §. A ki zárt vizekből származó (18. §) halat elad, vagy szállít oly időben, a mikor nyílt vizekre nézve halászati tilalom áll fenn, vagy ha a hal az előirt mérettel (25. §.) nem bír, a hal származását az illetékes községi előljáróság külön igazolványával köteles igazolni.

27. §. A rákra nézve (*Astacus fluviatilis* et *leptodactylus*) a tilalmi idő október hó 1-től május hó 15-ig állapíttatik meg. A ki olyan rákot fog, a mely a szemtől a kinyujtott fark végéig 8 cm.-nél nem hosszabb, köteles azt a vízbe visszabocsájtani.

28. §. A gazdaságilag fontosabb halak ívási idejének tartamára (24. §) a horvát-szlavon dalmát kir. országos kormány az érdekelt megyei közigazgatási bizottságok (városi képviselő) és a halászati társulatok meghallgatásával az egyes vizekre általános tilalmi időt rendelhet el. Az általános halászati tilalom alatt az illető vízben semmiféle eszközzel, semmiféle halat sem szabad fogni. Az általános halászati tilalom kiterjed az olyan vizekre is, a melyek azzal a vízzel, a melyre az általános tilalom vonatkozik, áradás vagy más oknál fogva összeköttetésbe jönnek és pedig mindaddig, a míg ez az összeköttetés fennáll.

29. §. Hogy új halfajok elszaporodhassanak és hogy az ország vizeiben már élő halfajok kipusztításának eleje vétessék, jogában áll a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormánynak megtiltani, és pedig legfeljebb három év tartamára, az ilyen halfajoknak a halá-

szatát, akár a Horvát-Szlavon királyság egész területén, akár csak egyes vizekben, vagy vízszakaszokban.

30. §. Mesterséges haltenyésztés céljaira és a halaknak az egyik vízből a másikba való szállítása céljából, ha azt a hatóság írásban megengedte, szabad olyan halakat is fogni, a melyek fogását a 24., 25. és 28. §-ai tiltják.

Ez a rendelkezés a rákokra is vonatkozik.

31. §. Tiltva van:

a) olyan halászati eszközöknek, minők a hálók, kosarak, varsák és más hasonlók, a használata, ha szemeik nedves állapotban mérve, 4 cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak;

b) olyan állandó halászati eszközöknek a használata (pl. elrekesztő hálók, kosarak) amelynek a rendes vízállásnál, a parttól merőlegesen mérve, a víztolyást a felén túl elzárják;

c) több állandó halászati eszköznek vagy hálónak a használata, ha azok között legalább 50 méternyi köz nincsen;

d) kábító, mérgező és robbantó szereknek az alkalmazása (maszlagos redőszírom, kutyatej, oltatlan mész, dinamit stb.);

e) len- és kenderáztatás a halasvizekben;

f) a halak visszatérésének megakadályozása az árterületről a mederbe;

g) az éjjeli halászat napnyugtától napkeltéig;

h) a halászat a gátak, zsilípek és egyéb hasonló vízi építmények felett és alatt 30 méternyi távolságon belül a horgászat kivételével;

i) a víznek teljes vagy részbeni levezetése, avagy elrekesztése az ugynevezett „árkok“-ban oly célból, hogy a vízből a halakat kifogdossák.

Az, aki a meder kitisztítása céljából akarja a vizet lecsapolni, erről az érdekelt halásztulajdonosokat nyolcz nappal előbb értesíteni tartozik.

A halászat érdekében szükséges vízi építmények, amelyek a jelen § b) és c) pontjai szerint tiltva nincsenek, a vízjogi törvényben kimondott megszorítások mellett létesíthetők.

32. §. A horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány korlátozhat, illetve betilthat minden más halászati módot is, ha az károsnak mutatkozik. Másrészt pedig a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány a 30. §-ban megállapított célokból és kisebb patakban is, megengedheti az előző szakasz a) pontja alatt előirt hálószemeknél kisebb szemű hálónak a használatát.

Végül bizonyos halfajokra nézve, vagy pedig más esetekben is engedélyt adhat a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány az éjjeli halászatra.

33. §. A horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány egyes halfajoknak a kipusztítása és más hasznosabb fajoknak a szaporítása céljából megengedheti bizonyos vízszakaszon, bizonyos időtartamra a tilalmi időben való halászatot oly halászati módok alkalmazásával is, amelyeket egyébként a jelen törvény tilt.

34. §. A halászatra jogosultak, ha vadászati joggal nem is bírnak, lőfegyver nélkül a halászatra kártékony következő állatokat pusztíthatják: a vidrát (*Lutra vulgaris*), a nyérczet (*Mustela lutreola*), a réti sast (*Haliaeetus albicilla*), a rárót (*Pandion Haliaeetus*), a jégmadarat (*Alcedo ispida*) és három nappal előbb értesítvén a vadászat tulajdonosát, pusztíthatja a különféle fajtájú gémekeket, vadkacsákat és libákat, de az úgy elejtett állatok a vadászat tulajdonosát vagy bérlőjét illetik.

(Folyt. köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

5. Ha a zárt víz kiáradása következtében idegen területre jutnak ki abból a halak, van-e joga az elárasztott terület tulajdonosának azokat kifogni?
V. B.

Feleletek.

5. Törvényünk szerint (2. §.) árvizek kiöntéseiben a halászati jog azokat a birtokosokat illeti, kiknek területét az árvizek elborítják. Az áradáson tehát az illető birtokos halászhat s az ott lévő halakat kifoghatja.

Csak hogy a törvénynek ez a rendelkezése, bár egészen általános, szinte magától értetődőleg csak *nyílt* vizekre vonatkozhat. Folyóviznél ez a dolog egészen természetes, annál nem is kell a dologról tovább beszélni.

Más az eset, ha tavakról van szó. De ott is az elárasztott terület idegen területnek van feltételezve; *áradás alkalmával* tehát az összefüggő víz mindenestre több birtokos területe között fekszik s így zárt víznek nem tekinthető (13. §. b) pontja).

Ha az áradás rendszerint, mondjuk, évenként be szokott következni, akkor sem lehet *zárt* vízről szó. Hiszen már magában a tó áradását rendszerint előidéző hozzáfolyások létezése is azt mutatja, hogy a tó medrével más, idegen területű vízmedrek is összefüggenek.

Ilyen esetekben tehát feltétlenül ajánlatos a víz zárt, vagy nyílt jellegét hatóságilag tisztába hozatni. (1888. évi XIX. t.-cz. 13. §-a, illetőleg 48. §-a). Mert ha nyílt vízről van szó, akkor a halak kifogása az elborított árterületen is csak a törvényszabta korlátozások figyelembevételével szabad (tilalmi idő, minimális hosszúság, eszközök minősége stb.) Szükség esetén pedig társulat szervezésével lehet a közös érdek érvényesítését elérni.

Elképzelhető azonban az az eset is, a mikor tényleg a törvény 13. §-ának minden tekintetben megfelelő *zárt víz hirtelen, szokatlan* megáradásáról van szó. A tóban pl. szokatlan nagymértékű helyi esőzés következtében annyira megdagad a víz, hogy a tavat körülvevő saját birtokon túl kiárad idegen parcellákra is, különösen egyes érszerű mélyedéseken át. Hogy az ilyen frissen vízzel borított sekély laposokra a tóból a hal igen szívesen kimegy s ott igen könnyen zsákmányul ejthető, az tagadhatatlan. Ennek a megakadályozására a leghelyesebb, ha a zárt víz tulajdonosa az ilyen partí mélyedéseket, a honnét nagyobb csapadék esetén vízbeutás várható, rácszal elrekeszti.

Ez az elrekesztés semmiesetre sem esik abba a kategóriába, a melyet a törvény 23. §-ának c) pontja tilt, mert hiszen itt nem vízmeder, vízfolyás elzárásáról van szó, a melyben halak élnek, hanem egyszerűen csak egy, rendszerint szárazon álló terepmélyedésről, a melyen csak nagyobb csapadék idején gyűlik össze a tó felé lefutó víz. A rácsos elzárással ennek a víznek természetes lefolyása nincs megakadályozva, viszont a zárt víz jellegű tóban lévő halak, amelyek magántulajdont alkotnak, a tóban tartatnak vissza minden körülmény között.

Külön ennek a kérdésnek lényege is érinti a *hallopásnak* még rendezésre, megoldásra váró kérdését.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Felsőliptói Halászati Társulat címmel új halászati társulat alakult f. évi június hó 23-án Liptóújvárott.

A társulat hatásköre a Vág folyónak a Béla patak betorkolásától fel a forrásvidéki terjedő szakaszára s ennek, a Béla patakkal együtt, összes mellékvízeire terjed ki 21 község határában, a melyek közül három Szepes megye területére esik.

A számbavett vízfolyások területe együtt 631 k. hold 1239 □ öl. Ebből a társulat mellett szavazott 417 k. holdat és 576 □-ölet képviselő érdekelttség, ellene 127 k. hold 727 □-öl, távol volt 86 k. hold 1536 □-öl vízterület halászati jogtulajdonosa.

Az ily módon vízterület szerinti többséggel megalakult társulat letárgyalta alapszabálytervezetét, a melyet Liptó vármegye alispánja jóváhagyása végett a földművelésügyi m. kir. minisztériumhoz terjeszt fel.

A társulat elnövé egyhangúlag *Orosz Antal* m. kir. főerdőtanácsost, alelnökké: *Hadrany Antal*, igazgatóvá: *Wolnohofer Pált* választották meg.

A 4 tagból álló választmány tagjai lettek: Haaz Adolf, Lehotzky Tihamér, Palka Emil, Winkler Ernő.

VEGYESEK.

A fővárosi halárusító bódék mégis csak bérlőkre akadtak már, legalább a II. kerületi Széna-téren levőben folyik már a hal-eladás. Igaz, hogy a régihez képest nem sok változással, mert *élő halat* egyelőre még nem kapni.

De hát mindegy, a jég meg van törve! (Reméljük, hogy a „nem elevenen” eladásra került halak számára is.) Hogy mennyire szükség van ezekre a bódékre, azt az itt a naponként előtte tolongó vevőközönség elég élénken bizonyítja.

Csak aztán valóban megfelelő ellenőrzés biztosítsa majd ennek a közönségnek az érdekeit is.

Haltakarmány a hadseregtől. Az osztrák halászati egyesület még márczius hóban beadvánnyal fordult a hadügyminisztériumhoz, hogy a nagy mennyiségben felraktározott tengeriből, borsóból, babból s másféle lisztes magvakból, avagy darából, esetleg megromlott vagy megdohosodott mennyiségeket *haletetés* céljaira átengedje. Miután az egyesület illetékes helyről biztató ígéretek kapott, felhívást intéz tagjaihoz (Oest. Fischerei Zeitung 1915. július 1.), hogy szükségleteiket jelentsék be.

A dolog mindenestre tetszetősnek tűnik fel s bizonyos, hogy megfelelő előrelátással, az ilyen nagyarányú felhalmozásoknál elkerülhetlenül megromló mennyiségekkel igen jelentősen lehetne a halgazdaságot segíteni; — csak hogy rendszerint az a baj, hogy mire az anyagok a tógazdaságba jutnak, már annyira megromlottak, hogy azokat közvetlenül felhasználni nem lehet, ártalmatlanná tevésük főzéssel, pörköléssel vagy más úton pedig rendkívül körülményes. Tógazdáink közül többen, a maguk iniciatívájából is megpróbálkoztak a dologgal, de a legjogosultabb aggodalomból kifolyólag csak nagyon kis mértékben merték etetés céljaira igénybe venni azokat az anyagokat, a melyekhez hozzájuthattak volna.

Egy más dologra is jó volna ennél az ügynél figyelni. A kevesebb romlott, tehát még használható anyagok aránylag nagyon drágán kerülnek értékesítésre; oly árban, a mely azoknak állati takarmányozás céljából való alkalmazását alig teszi érthetővé. Inkább azt sejteti, hogy valami kiselejtezés után, változtatott formában ismét emberi eledel készítésére használtatnak fel, a mi aligha megengedhető.

Ez irányban az illetékes rendőrhatalóságok éberebb megfigyelése nem ártana.

Hogy a törekvések, a hadvezetőségtől haltakarmányt szerezni, minő nehézségekbe ütköznek, mutatja a *német halászegyesület* tapasztalata is. Ez az egyesület arra gondolt, hogy a harcmezőn elhullott lovak húsát használják fel a tógazdák haletetésre. Felhívta tehát tagjait, hogy jelentsék be szükségletüket. E felhívásra f. évi június közepéig mindössze 25 mázsa, vagyis 12,5 métermáza lóhússzükségletet jelentettek be egész Németországban. Ez a mennyiség természetesen sokkal kevesebb, sem hogy a hadvezetőségnek érdemes volna a lóhullák összegyűjtésével s feldolgozásával foglalatalkodni.

Az új porosz halászati törvény elodázása. Az új porosz halászati törvényjavaslat még a béke idejében, 1914-ben került a „Landtag” elé s annak képviselőháza már mult év május 25-én bizottság elé utalta. A bekövetkezett háborus állapot némileg késleltette ugyan a tárgyalásokat, de a kormány korántsem ejtette el a törvényjavaslatot s igyekezetének meg lett az az eredménye, hogy a képviselőház a legutóbbi háborus ülésszak idejében, június 12-én harmadszori olvasásban és *egyhangúlag* elfogadta a javaslatot.

A javaslat törvényerőre emelkedése sietős lett volna egyrészt a parlamenti helyzet miatt, mert az ülészak berekesztése június 22-re volt tervbe véve, másrészt azért is, mert ez a halászati törvény némileg kiegészítése volna a már elfogadott új porosz vízjogi törvénynek. Az urakházában azonban, ahova a javaslat a képviselőházból került, váratlan akadály merült fel. A június 13-án összeült bizottság elhatározta, hogy a javaslatot csak *július 5-én* veszi érdemlegesen tárgyalás alá, miután a megválasztott előadók hamarabb el nem készülhetnek munkájukkal. A „Vossische Zeitung” ezt az eljárást az urakháza passzív rezisztenciájának minősíti, mert hiszen nyilvánvaló, hogy miután *június 22-én* vége lett a mostani ülészaknak, a javaslatból most már törvény nem lehet. A jövő pedig a mai viszonyok között teljesen bizonytalan.

A Németországgal való halforgalmunk kezelése annyiban szervenedett a multhoz képest változást (l. Halászat 1914. decz. 24. Kivi. el Németországba. 218. l.), hogy a *sózott hering* (Matjeshering) *füstölt és konzervált hal* kivétel Németországból nincs többé megengedve. Ezeket a termékeket azonban Németország is idegen államokból kapja, a mely államokból a közvetlen behozatalra részünkre is meg van a mód.

Halászati társulatok Bajorországban. Tudvalevőleg az 1908. évi új bajor halászati törvény, hasonlóképp a sokkal régebbi magyar törvényhez, intézkedéseket tartalmaz *halászati társulatok* szervezésére. Csakhogy Bajorországban sokkal gyorsabban ment a halászati törvény ez irányú végrehajtása, mint nálunk. Ma már 74 halászati társulat alakult ott meg és pedig 66 folyókon, 4 természetes tavakon és 4 *lecsapolható tavakon*. Ez utóbbi különösen jellemző nagy különbség a mi viszonyainkhoz képest! Ennek a 4 tógazdasági társulatnak hatáskörébe nem kevesebb, mint 3930 Tagwerk, vagyis 982 hektár vízterület tartozik. — További 39 társulat alakulóban van. A társulatok tevékenységét úgy a kormányhatóság, mint a halászati egyesületek is messzemenőleg támogatják.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. A. úrnak Budapest. Az orvhalászat megakadályozására vonatkozó javaslata ügyében személyesen kerestük, de nyert értesülés szerint távol volt. Alkalmadtán szíveskedjék telefonon felhívni. (29—36.)

Dr. K. L. Keszthely. A beküldött dolgozatot köszönettel megkaptuk. Legközelebb sorát ejtjük.

TÓTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE!

BÉRBE ÓHAJTIK VENNI nagyobb terjedelmű mesterségesen lecsapolható tavat, vagy legalább 1000 hold terjedelmű zárt holt Dunát vagy Tiszát.

PAPP JÓZSEF halászmester, BUDAPEST, I. Ker., Lágymányosi tógazdaság.

Pallini Báró INKEY PÁL iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánat a szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távirat: Iharosberény.

Tógazdaságaimból ajánlok

1, 2 éves és anyapontyokat

elismert gyorsnövésű fajtából téli és tavaszi szállításra.

CORCHUS BÉLA
Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

➡ Tógazdaságok figyelmébe! ➡

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorlát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

Arjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.